Raadsvoorstel: Z/20/675257/D-722359
Onderwerp: **Mogelijke opvang asielzoekers**

Datum: 8 december 2020
Portefeuillehouder: Ro van Doesburg
I&O: 17 september 2020 & 7 januari 2021
B&A / Raadsvergadering: 28 januari 2021 & 18 februari 2021
Opsteller: Springer, Wendy
Geeft voorstel begrotingswijziging: ~~Ja~~/Nee

Onderwerp:

Opvang asielzoekers in voormalig belastingkantoor Gildenwijk

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. Kennis te nemen van het 'Inventariserend onderzoek standpunten azc in Gorinchem' van I&O Research;
2. geen toestemming te verlenen aan het COA om op de locatie voormalig belastingkantoor een azc te vestigen;
3. de bereidheid uit te spreken om, indien het rijksbeleid wijzigt, met elkaar (lees: raad/college/inwoners) het gesprek aan te gaan over kleinschalige opvang van statushouders en kansrijke asielzoekers.

Aanleiding:

Het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) heeft in april 2020 het voormalig belastingkantoor in de Gildenwijk aangekocht. Het besluit tot aankoop van het voormalig belastingkantoor is door het COA zelfstandig genomen. Het COA weet en heeft ook uitgesproken dat zij dit besluit tot aankoop voor eigen risico heeft genomen en houdt ook rekening met het feit dat de gemeenteraad van Gorinchem een eigen en onafhankelijke afweging maakt over het toestaan van een opvanglocatie voor statushouders en kansrijke asielzoekers ('asielzoekerscentrum' (azc)).

Ter voorbereiding van dit raadvoorstel heeft de gemeente vanaf eind april 2020 op verschillende manieren onderzoek gedaan naar de wenselijkheid en haalbaarheid van een asielzoekerscentrum in het voormalig belastingkantoor in de Gildenwijk:

- Er is een bewonersavond georganiseerd waarin ook het COA informatie heeft gepresenteerd.
- Er is een I&O sessie georganiseerd waarin vragen van raadsleden door COA en gemeente zijn beantwoord en waarin twee vertegenwoordigers van groepen inwoners hebben ingesproken.
- Er zijn diverse gesprekken met bewoners gevoerd, waaronder ook de initiatiefnemers van een bewonersenquête in de Gildenwijk.
- Onderzoeksbureau I&O Research heeft onder 1.647 personen in de Gildenwijk een onderzoek uitgezet, evenals via een open link in heel Gorinchem en via het digipanel. De resultaten zijn verwerkt in een rapport (zie bijlage).

Beoogd effect:

Besluit te nemen over het al dan niet verlenen van toestemming aan het COA voor het opvangen van asielzoekers in het voormalig belastingkantoor in de Gildenwijk.

Argumenten:

1.1 Kennis nemen van houding omwonenden en andere Gorcumers tegenover hervestiging azc
I&O Research heeft in oktober 2020 onderzoek gedaan. Het onderzoek is bedoeld om de gemeente inzicht te geven in de houding van omwonenden tegenover de komst van een azc in het voormalig belastingkantoor. Dit onderzoek heeft niet de functie van een referendum, maar is bedoeld om een beeld te krijgen van de zorgen en verwachtingen die er leven rondom de eventuele komst van een azc. De doelgroep van het onderzoek bestond primair uit omwonenden (1.647 aangeschreven personen). Ook hebben inwoners van andere wijken en leden van het digipanel de gelegenheid gekregen een verkorte vragenlijst in te vullen. Zie

voor de uitgebreide uitkomsten en een toelichting op het onderzoek de bijlage.

2.1 Voorstel om geen azc toe te staan op basis van optelsom argumenten
Het voorgestelde beslispunt 2 uit dit raadsvoorstel heeft niet één doorslaggevend argument als basis, maar is gebaseerd op een optelsom van een aantal argumenten die hieronder worden toegelicht en verder uitgewerkt:

2.1.1 Belangenafweging
De gemeente wil zijn verantwoordelijkheid nemen voor verschillende maatschappelijke vragenstukken, zoals het opvangen van asielzoekers. Daarbij is de volgende belangafweging gemaakt:

- Respondenten vinden bij meerderheid de opvang van statushouders en kansrijke asielzoekers in het voormalig belastingkantoor niet acceptabel. Daarvoor worden bij de open antwoorden argumenten gegeven die enerzijds betrekking hebben op de locatie als zodanig en anderzijds op het proces en het beeld dat daarover is ontstaan.
    - Ten aanzien van de *locatie* wordt onder meer aangegeven dat deze te dichtbij andere woningen ligt en dat mede op grond van eerdere ervaringen (geluids)overlast wordt verwacht.
    - Ten aanzien van het *proces* blijkt uit de open antwoorden dat dit onderzoek door een deel van de omwonenden wordt gezien als 'slechts een formaliteit' van de gemeente, omdat COA het pand al heeft gekocht en men daarom denkt dat de gemeente al heeft ingestemd (hetgeen niet het geval is). Daarnaast wordt meerdere keren aangegeven dat de gemeente in 2015 zou hebben beloofd dat de opvang aldaar eenmalig zou zijn. Een deel van de omwonenden voelt zich hierdoor niet serieus genomen. Het college heeft uit stukken niet kunnen achterhalen dat een dergelijke toezegging is gedaan. Het formele raadsbesluit van 28 oktober 2015 ("Medewerking verlenen aan de opvang door het COA van maximaal 300 vluchtelingen tegelijk voor een periode van 24 maanden op de locatie Belastingkantoor aan de Vroedschapstraat te Gorinchem") doet hierover geen uitspraak.
- Een onderzoek naar een azc kan in ons land op voorhand niet vaak op brede steun rekenen. Er heerst vaak weerstand in een buurt. Niettemin vindt het college dat de geregistreerde weerstand in dit onderzoek zwaarder meeweegt dan gemiddeld omdat de respondenten spreken op basis van ervaringen uit het recente verleden.
- De gemeente heeft primair een zorgplicht voor de eigen inwoners. Met name wanneer deze tot een kwetsbare doelgroep behoren.
    - In de woon- en transformatievisie wordt in het afwegingskader voor de Gildenwijk aangeven dat we inzetten op meer variatie in het woningaanbod, toevoegingen in het middensegment (middelhuur en goedkope koop) en middeldure koop. Dit om meer evenwicht te krijgen in de het woningaanbod over de stad. Verder wordt er ingezet op een betere verdeling van zorgaanbod over de stad. Het toevoegen van een azc in de Gildenwijk past hier niet in.
    - Vlak naast het door het COA beoogde pand, ligt de Johan Frisoflat. Deze flat grenst vrijwel direct aan het voormalig belastingkantoor. Uit gesprekken met een van de van insprekers van de I&O sessie van 17 september die een eigen deur-tot-deur-enquête heeft gehouden komt een beeld naar voren van oudere, kwetsbare bewoners die zich niet gemakkelijk uitspreken en die veelal aan huis gebonden zijn wegens ziekte. Zij zullen daardoor meer overlast kunnen ervaren dan andere omwonenden.
- Voorstanders van de opvang van het vestigen van een azc in het voormalige belastingkantoor hebben een petitie gestart (222 ondertekeningen, peildatum 4 december 2020) en roepen de gemeente op om het verzoek van het COA om een azc te vestigen positief te beantwoorden. We herkennen hierin de wens om bij te willen dragen aan de opvang van asielzoekers. We hechten eraan op te merken dat uit het onderzoek duidelijk naar voren komt dat een meerderheid van de respondenten (76%) opvang van asielzoekers in het algemeen een goede zaak vindt of daar neutraal tegenover staat. De weerstand betreft de ervaren ongeschiktheid van de locatie. Vanwege de bovenstaande argumenten wegen we de bezwaren van direct omwonenden zwaarder.

2.1.2 Evenredige verdeling van opvanglocaties over Nederland
Het Rijk streeft naar een evenredige verdeling van opvanglocaties in Nederland. Van 2000-2004 en van 2016-2017 heeft Gorinchem al grootschalig asielzoekers opgevangen. Het uitgangspunt van evenredigheid vraagt dat Rijk en COA voor grootschalige opvang nu naar andere gemeenten dan Gorinchem kijken. Op basis van evenredigheid zou kleinschalige opvang wel bij Gorinchem kunnen passen. Als er nieuw rijksbeleid

komt waarin kleinschalige vooropvang van statushouders en/of kansrijke asielzoekers mogelijk wordt gemaakt, is het college bereid daarover het gesprek aan te gaan. Eerst met de inwoners en raad, daarna met het COA. Niet in het voormalige belastingkantoor, maar elders in de gemeente. Het gaat dan om opvang van een beperkte groep vluchtelingen die dan ook zo goed mogelijke begeleiding kunnen krijgen. Dit is een lijn die bijvoorbeeld ook door de gemeente Vijfheerenlanden wordt onderzocht.

2.1.3 Coronacrisis brengt financiële en praktische beperkingen
Juist in deze crisistijd vraagt de realisatie van een grote opvanglocatie bijzonder veel van een gemeentelijke organisatie van onze omvang. Daarbij beperkt de coronacrisis de mogelijkheden voor zorgvuldige participatie en echte dialoog met diverse groepen inwoners. Iets dat juist bij een dergelijk gevoelig onderwerp van belang is.

3.1. Mogelijkheden kleinschalige opvang
Als er nieuw rijksbeleid komt waarin kleinschalige vooropvang van statushouders en/of kansrijke asielzoekers mogelijk wordt gemaakt, is het college bereid daarover het gesprek aan te gaan. Eerst met de raad en de inwoners, daarna met het COA. Niet in het voormalige belastingkantoor, maar elders in de gemeente. Het gaat dan om opvang van een beperkte groep vluchtelingen die dan ook zo goed mogelijke begeleiding kunnen krijgen. Dit is een lijn die bijvoorbeeld ook door de gemeente Vijfheerenlanden wordt onderzocht.

Risico's:

2.1. Precedentwerking voor evt. toekomstige locaties asielopvang in Gorinchem
Het risico bestaat dat omwonenden van andere potentiële Gorinchemse opvanglocaties zich in de toekomst zouden beroepen op dit negatieve advies, waardoor de rol die Gorinchem in de toekomst zou willen nemen voor dit belangrijke maatschappelijke vraagstuk te beperkt wordt. Het college schat dit risico echter zeer beperkt in, gelet op het feit dat het hier gaat om een tweede verzoek voor een zelfde locatie, met zeer specifieke locatiekenmerken en omstandigheden.

2.2. Tekort aan azc's dwingt Rijk en COA mogelijk noodopvanglocaties te realiseren
Op dit moment zijn er te weinig opvanglocaties in Nederland. Mochten de inspanningen van Rijk en COA niet leiden tot voldoende plekken, dan zal het Rijk/COA opnieuw noodopvangen oprichten in Nederland. In de provincie Utrecht is dit signaal al afgegeven. Ook noodopvang vraagt instemming vooraf van de betreffende gemeente.

2.3. Toekomstige invulling locatie voormalig belastingkantoor
Op dit moment heeft het voormalig belastingkantoor de bestemming 'kantoor'. De gemeente heeft bij Rijksvastgoed aangegeven bereid te zijn de bestemming te wijzigen naar 'wonen'. Mocht het pand opnieuw in de verkoop gaan, dan vraagt het aanvullende actie van de gemeente om invloed te hebben op de doelgroepen die daar gehuisvest zullen worden.

Financiën:

Het participatie- en besluitvormingsproces hebben ambtelijke capaciteit gevraagd door verschillende afdelingen. De geschatte uren zaten de afgelopen maanden gemiddeld op 60 uur per week. De ambtelijk inzet is gedaan binnen de bestaande capaciteit.

De gemeente Gorinchem heeft ambtelijk een toezegging dat indien het onderzoek (uitgevoerd door I&O Research) niet leidt tot een komst van een azc we maximaal € 15.000 vergoed krijgen voor het onderzoek. Dit bedrag dekt de kosten van het onderzoek.

Participatie:
Participatie heeft plaatsgevonden tijdens de bewonersavond van 3 september 2020 en een onderzoek uitgevoerd door I&O Research. De I&O's met de raad bieden vanwege corona beperkte gelegenheid tot ontmoeting met en inbreng van inwoners.
Communicatie:
Over de uitkomsten van het onderzoek en het advies van het college in dit raadsvoorstel is gecommuniceerd in een persbericht. Ook hebben de omwonenden die eerder een uitnodiging voor het onderzoek ontvingen een brief ontvangen die op de dag van het versturen van dit raadsvoorstel huis-aan-huis is bezorgd, zodat bewoners e.e.a. niet uit de krant hoeven te vernemen.
Duurzaamheid:
Niet van toepassing.
Vervolgproces:
Route en tijdpad voor het vervolgproces van het besluitvormingsproces is als volgt: 1. 7 januari 2021 - I&O raad 2. 28 januari 2021 – B&A raad 3. 18 februari 2021 – besluitvorming raad
Bijlagen:
1. Inventariserend onderzoek standpunten azc in Gorinchem.
Burgemeester en wethouders van Gorinchem, de secretaris, de burgemeester,

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 8 december 2020
Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:
In te stemmen met:

1. Kennis te nemen van het ‘Inventariserend onderzoek standpunten AZC in Gorinchem’ van I&O Research;
2. geen toestemming te verlenen aan het COA om op de locatie voormalig belastingkantoor een AZC te vestigen;
3. de bereidheid uit te spreken om, indien het rijksbeleid wijzigt, met elkaar (lees: raad/college/inwoners) het gesprek aan te gaan over kleinschalige opvang van statushouders en kansrijke asielzoekers.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 18 februari 2021.

Griffier, Voorzitter,